

Horváth Péter

író, rendező (Budapest, 1951. május 7.)

(Ami hátravan, még csak most kezdődik!) Túl vagyok azon a hiú reményen, hogy nevemnek méltó fényt szerezsek, nem a név fontos, de az a néhány könyv, hangjáték, színdarab, amit megírtam, talán néhány évig még őriz belőlem valamit. Ha mást nem, hát a „kor lenyomatát”, ahogy Shakespeare írja.

Persze akarok még írni két-három regényt, és talán más műfajú dolgokat is, hogy örömet szerezsek velük magamnak s néhány olvasómnak. Amúgy is munkamániás vagyok, szeretek dolgozni.

Szeretném pingpongtudásomat kicsit fejleszteni, hogy a Pénzügyőr SE Ütősök nevű asztalitenisz-csapatában megálljam a helyem a kerületi bajnokságon, s hogy a velem mérkőző ellenfeleknek néha borsot törhessek az orruk alá. Túlzó reményeim e tárgyban sincsenek, testem régóta nem hagyja már, hogy fiatalabbnak érezhessem magamat a koromnál. Mindennap tornázom huszonöt percet, hogy kibabráljak a gerincsérveimmel és ne hagyjam satnyuló izmaidat és száraz ízületeimet győzni rajtam. A test egy szarzsák – szokta mondogatni Sári Laci barátom, az általa teremtett Lincsi apát szavaival. De azt ő is belátja, hogy az „ontologikus” kérdések fölötti tűnődés mellett muszáj időt szakítani e zsákról való alázatos gondoskodásra is.

Szeretném továbbá hűséges dramaturgként tovább szolgálni szeretett Kolibri Színházamat, s néhány színelőadást is fogok rendezni még, ha erre felkérést kapok. Nem csak az önzés és kétségtelen önszerelmem hajt erre. Kötelességemnek gondolom, hogy mindazt a tudást és tapasztalatot, amit hét évtized alatt szereztem, továbbadjam – akkor is, ha a múló divat éppen másféle értékek iránt fogékony.

Szeretni is akarok még, talán jobban és szerényebben annál, mint ahogyan eddig. Önzetlenebbül, elvárásaimat félretéve. Megpróbálok őseimhez méltónak bizonyulni kitartásban, odaadásban. Ez a legkeményebb feladat. Nagyszüleim két háborúban is megmaradva tették, amit tenniük adatott, szüleim a múlt század második felének nehéz évtizedei alatt is megőrizték önmaguk legjobb tulajdonságait, amiknek génjeit a szüleiktől örökölték. Igen, szerencsés génekkel lettem általuk megáldva, a komoly betegségek elkerültek, és képes vagyok a kíváncsiságra, ami szerintem a tisztesség lehető megtartásának vágya mellett a legfontosabb emberi tulajdonságok egyike.

Tudok örülni annak, aminek lehet.

Szeretnék Amerikában élő unokatestvérem öreg vitorlásán velem kettesben elhajózni a Michigan-tóról New Yorkig, az óceánra. Évről évre halasztjuk ezt a rég tervezett és erősen vágyott utazást, holmi folyton újjászülető (vélt vagy valódi) kötelességeink miatt. Próbálok majd mindenben, így e kötelességtudat terén is mértéket tartani.

Szinetár Miklós, akitől nemcsak a színházi szakma mesterfogásait igyekeztem ellesni, de az élet sok más területén is példaadómnak tartom, azt mondta egyszer nekem:

– Ha színigazgató leszel, a legfontosabb, hogy az irodádból egy saját, külön neked szolgáló mellékhelyiség nyíljon.

– Miért? – kérdeztem, elképedve kissé.

– Mert ha majd hetven olyan feladat tornyosul eléd, amiről úgy véled, min-det neked, s ráadásul azonnal kell megoldanod, különben összedől a világ, akkor egy órára bezárkózhatta a saját illemhelyedre.

– De miért, tanár úr?

– Azért, Péter, mert amikor az óra múltán előjössz, meg fogod látni, hogy a hetven problémából hatvanöt megoldódott a te segítséged nélkül is.

Fontos lecke ez.

Kopasz Márta grafikusművész tanárnőmtől azt tanultam, amikor egy maga alá piszkító tapsifülesről kellett krockisorozatot rajzolnunk:

– Alázattal közeledjenek a nyúlhoz, különben soha nem férközhetnek a nyúltság titkainak közelébe!

Tizenöt éves voltam, osztálytársaimmal együtt nevettem.

– Ekkora marhaságot! Még hogy a nyúltság titkai!

Ötvenöt év telt el azóta, és én jó pár évtizede ismétlem megtartó mantra-ként a tanárnő mondatát.

– Alázat, Petikém! A tehetséget nem herdálni, hanem szolgálni kell!

Hosszan sorolhatnám még a fontos intelmeket és bölcs tanácsokat, amiket tanáraimtól, barátaimtól, szerelmeimtől kaptam, és néhány rég halott vagy hál' istennek még nagyon is élő pályatárs műveiből szereztem, de én, öreguras tanácsként csak egyet adhatok a nálamnál fiatalabbaknak:

– Barátkozzatok nálatoknál ifjabbakkal is! Egyrészt azért, mert ők frissebb szemmel néznek és látnak, mint ti, így olyasmit is észrevesznek a világ változá-saiból, amire nekünk már nincs szemünk. Másfelől pedig azért, mert különben fájdalmasan magatokra maradtok, ha öreg barátaitok telefonszáma már hiába csöng ki.

Gyerekeim felnőttek, megtanultam őket *egyszerre* látni s szeretni, ahogy Esterházy kolléga írta egy helyütt. Unokáim helyes, virgonc lurkók, kíváncsian várom, mi lesz belőlük, és igen érdekelne, mit írnak magukról majd hetvenéve-sen. De ezt sajnos, vagy hál' istennek, nem tudom meg soha. Ezzel a sohával sincs nagy bajom, de örülnék, ha minél később találkoznék vele, mert addig még sok mindent szeretnék adni – és persze kapni.

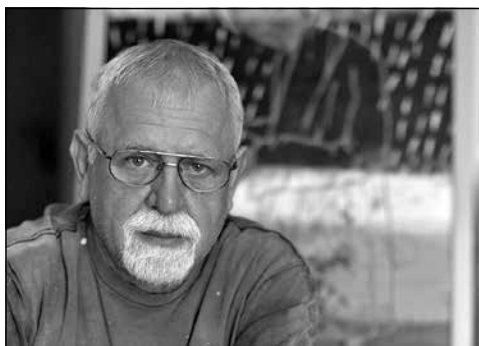
Panaszra nincs okom. Olyan asszony vigyáz rám, akinek léptei nyomán még a száraz kóró is kivirágzik.

Ráadásul, ami hátravan, az csak most kezdődik!

Juli Péter

Pálfy István Putyu

festő- és grafikusművész (Ungvár, Szovjetunió – ma: Ukrajna, 1951. május 14.)

Szülőhelyemen végeztem művészeti tanulmányaimat. Első rajztanárom Bakonyi Zoltán volt, ő megtanított mindenre, amit a képzőművészetről tudni kell. Később még Duncsák Attila modern felfogása hatott rám. Jimi Hendrix zenéje, Rubljov ikonjai, Csontváry és Picasso festészete, Kondor Béla grafikái, Fellini filmjei voltak még hatással rám.

„Szimbólumrendszere könnyen átélhető. Hősei zenészek, bohócok, művészek, csavargók, de legtöbbször fura félszerzetek, marionettfigura-szerű, a tehetetlenségtől elcsökevényesedett testű, vagy épp szükség-szerűségéből, önmagukból hangszereket, szerszámokat növesztett lények. Eszünkbe juthat róluk id. Pieter Bruegel, Bosch vagy épp Fellini világa is. Pálfyban és a fenti alkotókban közös, hogy egyetemessé emelték a ripacslétet, az emberi őszinte tenni akarást ábrázolták, és azt, ahogy ezt a világ kiforgatta és megnyomorította. Pálfy szarkasztikus humora megkönnyíti a szembenézést önmagunk kitekert világával. Képeit ugyanakkor úgy is olvashatjuk, mint történeteket. Szimbólumai tiszták, mintha a kollektív

tudatalattiból közvetlen táplálkoznának, vagy (például a posztmodern munkákon) a modern élet ikonikus elemei, s mint ilyenek, időtállóak és könnyen dekódolhatóak. A férfi-nő reláció toposza végigkíséri életművét. A mai kor egyik legmélyrehatóbb és ugyanakkor legáltalánosabb kérdéséhez kevesen mernek olyan brutálisan őszintén viszonyulni, mint Pálfy Putyu. Képein a Nő sohasem esztétizált szűz, gyenge, hamvas, kiszolgáltatott lény, ugyanakkor nem is csak a férfi tükörképe női attribútumokkal. Minden kép egy külön kapcsolat, újabb harc, egy olyan dinamikus egyensúly, ahol egyik esetben a férfi, másikkban a nő kerekedik felül.

A modern művészet alapvető dilemmáira is keresi a választ, képei egyszerre absztraktak és figurálisak, munkamódszerében megjelenik az expresszív és a szélsőségesen racionális, tudatos alkotásmód is. A véletlen és a rombolás esztétikája szintén áthatja műveit, azok mégis a legtöbbször számunkra közvetlen és érvényes üzeneteket hordoznak most, amikor a kortárs művészet néha nem tűnik többnek egy ócska viccnél.”

(Szabó Lili művészettörténész)

„Festményeinek bizarr, sokszor groteszk világa hol kulisszaszerűen térben, hol a sík mentén szerveződik. Pálfy emblematisz tömörségű, síkszerű kompozícióit, ahol a szerkezet hangsúlyos szerepet tölt be, nyugodtan nevezhetjük melodikusnak. Műveinek másik csoportján antropomorfizált állatok, mitológiai szörnyek, a gravitációnak fittyet hányó

építmények és emberek népesítik be azt az irizáló teret, amit a festő a tudatos alapozás során – színakkordokat teremtve – hozott létre. Élőlények, tárgyak, eszközök montázs egy olyan virtuális közegben, amely az érzékeinkben pereg le elvonatkoztatott térben és sűrített időben. Ezeket pedig szimfonikus műveknek jelölhetjük.

Képei között úgy érezzük, mintha az emlékek panoptikumában járnánk. Mindenki talál magának csemegéz-

ni való részletet, s megérinti a *déjà vu* élménye. Gyerekkorunk meséiből vagy felnőttkori álmaiból elevenedik meg egy-egy részlet vásznain. Pálfy művészete Yves Tanguy, Max Ernst, Miro, Dali, Picasso, Würtz Ádám, Bornemissza László munkásságával rokonítható, mondhatjuk, reinkarnációja egy olyan képzelet szülte, tudatunk mélyén rejtőző világnak, amely ecsetje nyomán válik láthatóvá.”

(Tarczy Péter)

Díjai: Nívódíj, Magyar Nemzeti Múzeum Vay Ádám Muzeális Gyűjteménye (2004); IX. Insula Danubii Insula Magna Biennálé díja (2017); XXIX. Gyáli Téli Tárlat, II. helyezett (2019). Tagság: A MAOE, VajaArt Csoport, MÚOSZ karikatúraművészeti szakosztálya; a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Társaságának, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának alapító tagja. Kiállítások: Németországban, Ausztriában, Szlovákiában és Ukrajnában, Magyarország több mint 40 városában, Budapest több mint 15 kiállítótermében. Képei megtalálhatóak Angliában, Franciaországban, Spanyolországban (gyűjtemény), Németországban (gyűjtemény), Ausztriában, Szlovákiában, az USA-ban és Ukrajnában, Magyarország múzeumaiban, a Magyar Kincstár tulajdonában.

PÁLFY PUTYU

Janzsó János

tanár, fordító-tolmács, önkormányzati képviselő
(Szombathely-Újperint, 1951. május 17.)

A jelzett három, hivatásomnak érzett munkakörrel töltöttem életemből a legtöbb időt, kerestem meg magamnak, szeretteimnek a betevőhöz szükséges pénzt. Hetven évig sikerült talpon maradnom. Hetven év, évente 365 nap, ez összeszorozva huszonezernél több nap.

A Szombathelyhez csatolt kisközség, Újperint falusi házának hátsó szobájában születtem meg édesanyám, csütörtök hajnalban. Szüleim, Kajcsos Mária (Vép, 1923) és Janszó János (Perint, 1915, 1945–47 között kiscgazda nemzetgyűlési

képviselő) földműveléssel foglalkozó, rengeteget dolgozó kisgazdák voltak. Hétéves várakozás után, szorgalmas emberek szerelmi házassága volt az övék. Nagy szeretetben, korán hozzászoktattak a paraszti, földművesélet nehéz, de örömteli gyermeki munkáihoz: tehenek őrzése, legeltetése, tejhordás a tejcsarnokba, vízhordás az aratóknak, a marhák itatása a kerek kutunk vizéből, disznók, tyúkok etetése, kapálás. Engemet és öcsémet (György, 1952, igazgatói szakember, ma nyugdíjas kisgazda földműves), Gergye Rozáliát, dozmati nagyanyámat, félbéna nagybátyámat, a hattagú családot mintegy tizenöt-húsz hold földön végzett munka, az akkor bevett állattartás tartott életben.

Akkor nem tudtam, ma már tudom, hogy akkor a fél ország szegényebb volt nálunk, nélkülözött falun és városon egyaránt.

A falusi kisiskola, a templom és kultúrház egy épületben, száz méterre volt a házunktól. Iskolás éveim is jól teltek. A hétköznapi tanulás, a ház körüli munka, a vasárnapi templomba járás kiszámítható és szerethető rendet tartott életünkben.

Az ötvenes évek elején édesapámat (37 éves lehetett) börtönbe csukták, mert nem akart téeszésítést. Alá akartak vele íratni egy üres lapot, amit ő nem tett meg (hány fiatal felemlítettek meg az üres lap aláírásával! – amiről csak Csurka Pista vallott kellő bátorsággal). Minderről 1988-ig egy szót sem szólt édesapám a fiainak, erről majd akkor lesz „bátorsága” beszélni, amikor 1988 nyarán Balatonszárszón, Pártay Tivadar házában – ahová én vittem el csodás Skodámmal, Antall József társaságában is – szerveződnek az 1945-ös kisgazdák, és érzik a megfélemlítés puhulását, és kézzel írott nyilatkozatot írnak alá, amit akkor Antall József a jelenlévőktől megértést kérve nem írt, nem írhatott alá elmondása szerint. Gyerekként láttam 1959–1960 telén házunkban is a falusi téesz szervezését, testközelből ismerem az agitátorokat. Ellenállni a téeszbe lépésnek nem lehetett értelme, így édesapám elsők között írta alá, kedvetlenül, megfélemlítve, a belépést. Aztán a megalakult Búzakalász téesz első elnökévé választották mint a falu egyik ezüstkalászos mintagazdáját.

Mi, a kisgyerekek nem sokat értettünk az egészből, csak azt láttuk, hogy házunkból elhajtának 3-4 tehenet a közösbe, a háztáji gazdálkodáshoz talán egy-két tehenet megtarthatunk, meg a mindenkinek járó egy hold háztáji földet.

Ezek az élmények akkor a falu népét mindenhol megosztották. 1966 tragikus év családuknak, édesanyám háromévi rákos betegség, egyévnyi mozdulatlan, otthoni ágyban fekvés után meghalt. Abban a szobában, ahol születtem, és édesanyja, nagyanyánk, Dávid Mária ápolta. Aztán majd évekig ő gondoskodik rólunk az örökké dolgozó és szomorú édesapánk mellett.

Általános iskolai tanítóimra, így Hajjas Ilona, Gergye Piroska (hétgyermekes kertészcsaládból) szívesen emlékszem. Aztán felső tagozat a Dózsában (ma a Nagy Lajos Gimnázium épülete). Szombathely sokáig a világ közepét jelentette számomra, talán ma is, hogy már ötven éve Budapesten (Budafokon) lakó vagyok.

Érettségi az egykori épületében működő Nagy Lajos gimiben, utána egy év katonaság Hódmezővásárhelyen, aztán jött az egyetem, az ELTE, az Eötvös Collegium, ami egy szegény vidéki, magamfajta gyereknek maga volt a földi paradicsom. Életem egyik legnagyobb adománya, hogy Eötvös-kollégista lehettem a Ménesi úton 1970–75 között, aztán mindmáig visszajáró öreg-

diákja, baráti körének tagja. Sok-sok kedves tudós tanárom közül meg kell említenem három volt Eötvös-kollégistát, Csuti Sándort, aki Somogy megyei parasztyerekből lett orosz tanárom, mentorom; aztán Fábián Gyulát, aki a népi irodalom rejtelseibe vezetett be; és Nemes Tibort, aki a francia nyelvet és franciás szellemet hozta óráin. 1975-ben orosz–latin szakon szereztem diplomát, aztán fordító-tolmácsként helyezkedtem el, KGST-s ügyekkel foglalkozva a belker.-kutatóintézetben, ahol beleszerettem a közgazdaság-tudományba, és ez mindmáig tart. Mindig szerettem volna tanítani, hisz tanárnak készültem, és 1977-től 2012-ig a változó nevű Közgázon taníthattam orosz nyelvet, aztán németet, országismeretet. 1995-ben némettanári diplomát szereztem, nemzetközi szakközgazdász-tanulmányokat (1986–88) folytattam, osztrák, német nyári egyetemeken tanulhattam.

Életemből kb. tizenkét hónapot orosz nyelvterületen (Moszkva, Kijev, Leningrád, Odessza), nyolc hónapot német nyelvterületeken tölthettem különböző időközökben és időtartamban. Évtizedekig tolmácsolásból, néha fordításból egészítettem ki a szerény tanári fizetésemet, aztán a Nagy Pista barátom szervezte Filtró gmk. szállítóbrigád munkása is voltam. Voltam kollégiumi nevelőtanár, kisdobos, úttörő, KISZ-tag, párttag, szakszervezetis aktivista, romantikus MDF-es (ma, nyugdíjasként is), aztán 1994–2006 között önkormányzati képviselő. Mindig közéletre vágyó ember voltam, vagyok ma is. Sajnálatos és igazságtalan része lett életemnek, hogy polgármester nem lehettem.

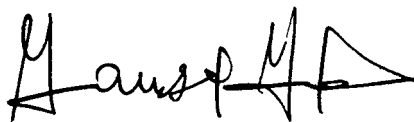
Diákkori szerelem folytatásaként H. Eszterrel éltem házasságban. Életem nagy műve, hogy három mérnök barátom, Mindák Pali, Rapkay Kálmán, Mérszáros Gábor társaságában, sok kalákamunkával gyönyörű négylakásos házat építettünk Farkasréten 1979–1984 között. Aztán 1987-től Gombos Andrea lett életem párja, akivel 34 éve élek házasságban, négy gyermekünk született. A négy gyerek meg a két unoka a legfontosabb vonzódás a földi élethez.

Kapcsolataim, a sok könyv, újság segít mindennap örülni az életnek, meglátni az élet értelmét, hogy van még miért élni, életben maradni, dolgozni, ha nagyon nehéz is már a kapálás, ami Kajcsos keresztapám szerint az élet fő kérdése: hogy „ki fog itt kapálni, imádkozni?” Az „*Ora et labora*” – imádkozzál és dolgozzál, ezerötszáz éve a bencések által megfogalmazott életcél és feladat bennem is teret, örömet nyert, és remélhetően tart még egy darabig ez a vágyam, és ezt továbbadni a leghőbb vágyam volt mindig.

És a vasárnapokat, azok ünnepi hangulatát ma is igénylem. A templomlátogatás, imával, énekkel és álmódózással nekem az örök életről, az emberi jóságról alkotott hit megtartásáról szól, és ebben Tolsztoj, Móricz, Mikszáth, Illyés vagy Hermann Hesse és Ady és József Attila éppúgy társam, mint édesapám rendületlen, Petőfire meg Széchenyire is építkező hazaszeretete. Vagy Vörösmarty Mihály egy-egy sora: „*A múltat tiszteld a jelenben és tartsd meg a jövőnek*” (...) „*s hirdetek új tudományt, oh halld s vedd szívedre magyar nép: Legszentebb vallás a haza s emberiség*”. „*Tedd a jót*” – írja Teréz anya, s aki erre nem képes, az rabja az önzésnek, az önzésből következő ártásnak, akkor is, ha arra csak hatalomvágy és hübrisz hajtja, és környezete, gyengesége, felkészületlensége, megfélemlítettsége miatt nem képes az ilyenek megfékezésére...

Illyés Gyula naplóit olvasgatom ismét, az 1961–74 közötti időben íródtak, igen izgalmasak, tanulságosak. Egy éjszakai órán rádiófelvételt hallgatok a

Kossuth rádióban, Sinkovits Imrével beszélgettek, és ő egy '56-os élményét osztotta meg, amikor talán '57 elején, már a számonkérés napjaiban, beidéztek a parlamentbe. A kapuban találkozott meglepetésére Illyéssel, elhaladtak egymás mellett, és I. Gy. annyit súgott fülébe: „Életben kell maradni...” Amíg lehet... a magunk és mások örömére, hasznára.

Bíró József

költő, író, képzőművész, performer (Budapest, 1951. május 19.)

TALÁLÓS KÉRDÉS

röpke
pályafutása
alatt
:
hányszor
kell
meghalnia
egy
művésznak
ahhoz
:
... -, hogy
:
életben
maradjon
(?)

2021

általában nem / ... / némely dolgokban azonban / - mondható - / szerencsés voltam / 1964 és 1972 között már megfordultam külföldön / ... / az afrikai kontinensen is / ... / ahol hosszabb ideig éltem / ... / tehát / ... / nem gazdag turistaként múltattam az időt / ... / ezt követően / ... / ezért – azért / 15 évig nem kaphattam útlevelet / ... / 1987től viszont / meghívott – becsült – művészként / bejártam / a fél – glóbuszt / ... / huszonöt eseménydús esztendők adattak / ... / így / ... / nyilván pontosan tudom / ... / miről mit gondoljak / ... / mostanság / mint megelőzőleg / szintúgy / rendszeresen kapom a kedves invitálásokat / ... / különböző nemzetközi művészeti fesztiválokra / ámde / már 9 éve lemondok a fellépéseimet : *sic transit gloria mundi*

KÓRISME

fájdalmas már
 a
 vers
 :
 miért is ne *fájna*
 (?)
 hiszen ...

könnyes már
 a
 vers
 :
 miért is ne *könnyezne*
 (?)
 hiszen ...

dühös már
 a
 vers
 :
 miért is ne *dühöngne*
 (?)
 hiszen ...

H
 E
 T
 V
 E
 N
 már
 a
70

(2021)

ÉRTI AKI ÉRTI

országosan általános állapot / nyomorba – cseppenni / abban élni / napfényes rőtavas / virágos – május volt / ... / a vércserének köszönhetően / ... / **várólisták nem lévén** / életben maradtam / hihető avagy sem / emlékszem a kórházi ágyam végében elhelyezett szerkezetre / ... / ... és ... / ... / arra is / ... / ájulástól – ájulásig – köztes – időkből magamhoz térve / láttam fehércöpenyes fölöttem – tanakodókat / ... / láttam a kitárt / osztott – kazettás – ablakot / majd / kisvártatva visszazuhantam a semmibe / ... / igen / ... / határozottan emlékszem / teljességgel átjárt / az iszonyat / pedig / ... / azt sem tudhattam / mi az amitől rettegettem / ... / ma már sejtem / szerencsésebb lett volna ez – időben / csendesen távozom / ... / ártatlan – tisztán / ... / manapság viszont kiver / a / hidegveríték / ha arra gondolok / ... / túl közel a vég / ... / **talán** / két dolog jelenthetne nyugvást : ... -, hogy a Feleséggel odaát is együtt leszek : s még a kis – Unokámmal / ... / ennyivel kibékülnék / ... / **1** / mennycsörgő / garantáltan – csendes – albrétben

p . s . : no persze vannak még páran akiket szívesen vendégszolgálnék – látnék a bérleményben / hosszúsóra lenne / így aztán nem írom

TÖMÖR (20)21

12 ... (azaz) tizenkét – sorban

ami azt illeti ... regényt is írhatnék ... az utóbbi ... **21** évről ... ámde ... nem teszem ... utoljára ... pontosan **huszonegy** – évesen gondoltam ... regényt kellene ... írnom ... aztán ... gyorsan ráeszméltem ... nem nekem áll a zászló ... nem nekem való ... nem ... szóval ... megmaradtam a költészet – képzőművészet – performance hármasságánál ... (habár ... mini – prózákat ... esszéket ... cikkeket ... röpké jegyzeteket is *elkövettem*)

... a 2000-tól számított **21** esztendő ... mondható – ... – mondhatom ... sikeres **21** ... huszonvalahány kötet ... (köztük *idegenben* megjelentek sora) + **3** hazai – szakmai – díj ... [kétezer előtt csupán külföldi elismeréseket tudhattam a magaménak] ... jólestek ... minden egyéb – : „ **magántörténel(m)em** ... **tanúskodás(om)** ... **vallomás(om)** ” : – ... meglegelő a verseimben ... továbbá ... az egyéb írásaimban ... képmunkáimban ...

még annyit – : túlon túl sok körülöttem a halál ... no és *valakik* megőrijtették az emberiséget Ire *élhetősebb* világban vergődünk ... nagyon – nagyon ... féltém a kis – Unokámat (!)

Gáncs Péter

evangélikus püspök (Budapest, 1951. május 24.)

(Megtalált évek) Há-
lás vagyok a felké-
résért, mert bár kü-
lönben szeretek írni,
de „külső kényszer”
nélkül aligha szán-
tam volna rá maga-
mat, hogy a hetven
év ürügyén papírra,
számítógépbe vessek
néhány gondolatot.
Eddig nem igazán ráz-
tak meg a kerek szüle-
tésnapj számok, sem
az ötvenedik, sem a
hatvanadik, és az idei
május 24-ére sem ké-

szülők különösebb izgalommal. Nem hiszek a „számmisztikában”. Csupán földhözragadt emberi döntésnek tekintem, hogy földi vándorlásunk idejét 365 napos egységekre osztva számoljuk. A Marson például egy esztendő a földi év duplája, így „onnan nézve” még csak a harmincas éveim derekánál tartok. Amerikai elnöknek vagy éppen római pápának pedig talán még mindig túl fiatal vagyok. ☺

Komolyabbra fordítva a szót, meg kell vallanom, hogy amikor egyhá-
zunk rendje szerint 2018 májusában nyugdíjba vonultam, még nem igazán fogtam föl, mit is jelent majd minde-
ez a hétköznapi élet. Igyekeztem tovább „pörögni”, és eleinte akadt is még jócskán feladat, vagy ahogyan az egyházban szoktunk fogalmazni: szolgálat. Viszont amióta ránk szakadt a karanténos világ, igazi idő-
milliomos „nyugger” lettem. Többé nem mondhatom, hogy nem érek rá belenézni életem visszapillantó tükrébe. Döbbenet kell felismernem,

hogy ez a tükör meg-
lehetősen töredezett
és homályos. De ta-
lán sok minden még
előbányászható, amit
érdemes felidézni,
ami hozzátartozik az
egyre közeledő vég-
ső leltárhoz, mérleg-
készítéshez. Ideje,
hogy végre ne csak
másoknak prédikál-
jam a zsoltáros kö-
nyörgését: *„Taníts úgy
számlálni napjainkat,
hogy bölcs szívhez
jussunk!”*

Annál is sürgetőbb ez a kihívás,
mert naponta tapasztalom, mennyi-
re kopik a memóriám. Nem jutnak
eszembe jól ismert nevek, nem em-
lékszem pontosan, hogy mi, mikor,
hogyan is történt. A legszomorúbb,
hogy már elkéstem az utánakérdezés-
sel, mert a leghitelesebb szemtanúk,
drága Szüleim és egyre több kortár-
sam is előrement. Tavaly áprilisban
lettem igazán „nagykorú”, amikor el
kellett engednem Édesanyám kezét...

Remélem, most még akad némi
esély, hogy megtaláljam a feledés
homályába tűnő éveket, évtizedeket.
Sajnos, úgy száguldottam át rajtuk,
hogy soha nem volt időm, pontosab-
ban, soha nem áldoztam időt arra,
hogy feljegyzéseket írjak, naplót ve-
zessek életem eseményeiről. Bízom
benne, még mindig nem késő, hogy
végre bölcsőbb és főleg hálásabb szív-
hez jussak.

(Oly korban éltem én) Soha
nem álmodoztam arról, hogy milyen

jó lenne, ha egy másik korban születtem volna. Kifejezetten hálás vagyok, hogy a történelem egyik legellentmondásosabb, viharos változásokban, fordulatokban bővelkedő korszakában élhettem, sőt, mi több, még mindig élhetek.

Bár akkoriban még csak ötéves voltam, de vannak halvány emlékeim az '56-os forradalomról. A kádárizmusban nőttem fel a „kis Moszkvának” is csúfolt „tírpák fővárosban”, Nyíregyházán, ahol 1969-ben lettem papíron „érett”. Ekkor jelentkeztem a pesti Evangélikus Teológiai Akadémiára. 1974 nyarán szenteltek lelkésszé. Így tehát jó másfél évtizeden át a lassan puhuló és düledező diktatúra legvidámabbnak mondott barakkjában szolgáltam a budavári, majd pedig a péceli és a nagytarcsai gyülekezetben.

Ennek köszönhetően árnyaltabban látom mindazt, amiben ma élünk, mint azok, akik csak úgy beleszülettek ebbe a szabadnak mondott világba és egyházba. Csak kevés nemzedéknek adatott meg, hogy ilyen hosszan éljen viszonylagos külső békében. Átéljen egy úgynevezett rendszerváltást, sőt, egy század-, mi több, egy ezredfordulót. És reménység szerint túléljen egy világgjárványt is... Megadatott gyakorolni a páli leckét: „Tudok szűkölködni, és tudok bővölködni is, egészen be vagyok avatva mindenbe.”

(Felértékelődő kapcsolatok) Mindezenelőtt igen hálás vagyok egyre terebélyesedő családukért. 46 éve élek boldog házasságban, melynek zamatos gyümölcsei: három gyermek és immáron nyolc unoka! Most végre többet lehetek velük. Van mit bepótolnom, hiszen gyülekezeti, később országos missziós lelkészként, majd pedig püspökként igencsak nyüzsgő életet éltem, rengeteg emberi kapcsos-

lattal, amelyek mellett gyakran háttérbe szorult a család...

Hálás vagyok a néhány megmaradt jó barátért is. Például azért a kis olvasókörért (két kortárs házaspár), amelyben havonta találkozunk. Olyan könyveket olvasunk és beszélünk meg (Anselm Grüntól Hamvas Béláig), amelyek segítenek utat találni a 70. mérföldkő tájékán. Bár szép és vigasztaló gondolat, de nem biztos, hogy egészen igaz, amely szerint manapság „a hetvenesek az ötvenesek”... Inkább hallgatok Fidelis Ruppert benccs szerzetes bölcs tanácsára: „Aki jól akar megöregedni, annak idejében kell hozzáfognia.”

Komolyan veszem azt az imádságot is, amire Feleségem bukkant rá a közelmúltban, elhunyt édesapja íróasztalán, amikor szanálnunk kellett az üresen maradt lakást. Csak néhány mondatát idézem:

Uram, vigyázz rám, hogy öregségemben is szerethető legyek... Fékezd meg túlbuzgóságomat, amellyel azt képzelem, hogy nekem minden témához mindig mondanom kell valamit... Taníts meg arra, hogy okos legyek, de nem okoskodó. Legyek mindig készen a szolgálatra, de a mellőzést is el tudjam fogadni... Uram, ugye megérted azt a kérésemet, hogy legalább néhány barátom maradjon az utolsó években... Tölts be úgy szereteteddel, hogy öregségemben is szívesen szóba álljanak velem az emberek...

Hálás lennék, ha születésnapjaim ajándékként meghallgatásra találna ez az imádság!

John Peter